

# ལེན་སྤྱོད་བདུན་པ། མཆེར་ནད་གསོ་བ།

## ГЛАВА 37 ЛЕЧЕНИЕ БОЛЕЗНЕЙ СЕЛЕЗЁНКИ

དེ་ནས་ཡང་དྲང་སྤྱོད་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་འདི་སྐད་ཅེས་གསུངས་སོ། །ཀྱེ་དྲང་སྤྱོད་ཆེན་པོ་ཉོན་ཅིག།

Затем снова мудрец-риши Ригпей Еше (*rig pa'i ye shes*) молвил: «О, великий мудрец-риши, слушай же!

མཆེར་པའི་ནད་ལ་རྒྱ་རྒྱུན་དབྱེ་བ་དང་། །རྟགས་དང་བཙས་ཐབས་རྣམ་པ་བཞི་རུ་བཤད།།

В [главе о] болезнях селезёнки говориться о четырёх темах: причины, классификация, симптомы и методы лечения.

རྒྱ་ནི་མ་ལྷ་ཆེན་གང་དག་ཤུལ་སྟེང་། །

1 Причины: [болезни селезёнки] вызываются нарушением пищеварения мажува (*ma zhu ba*), сыростью, холодом и физическим перенапряжением.

དབྱེ་བ་མཆེར་ནད་ཆ་བ་ལྷག་སྟོན་དང་། །མཆེར་རྒྱང་མཆེར་པའི་བད་ཀན་རྒྱགས་པ་ལྟ།།

2 Классификация. Есть пять разновидностей болезней селезёнки: жар (*tsha ba*), трагбё (*khrag sbos*) — разбухание от крови, лунг селезёнки, бекен селезёнки и лугпа (*rlugs pa*).

མཆེར་ནད་ཚ་བ་ཆང་འཐུངས་དྲོས་ཚོ་སྟོ། །ཟྱེ་ཁ་དབུགས་སྟོད་མཆུ་དང་གདོང་བ་སྟུག། །ཀླང་ལག་སྟོད་ཅིང་གཡོན་གྱི་ཕྱི་བ་  
ཐུང་གཟེར།

3.1 При болезни жара селезёнки от питья чанга и от тепла будет вздутие, язык пёстрый, дыхание тяжёлое, губы и лицо багровые. Не имеют конечности, сильные боли в левом подреберье.

ཁྲག་སྟོས་དེ་འདྲ་བཞིན་མདོག་སྟོང་མ་སེར། །ཁོང་ཟྱེ་སྟོ་འཁྲོག་བྱེད་ཅིང་མ་མཆུ་འཐུང་། །

3.2 При трагбё (*khrag sbos*) — разбухании от крови — то же самое, но цвет лица серый или желтоватый, внутри тяжесть, вздутие, урчание, отвисает нижняя губа.

མཆེར་རླུང་ལུས་སྐངས་སྟོ་འཁྲོག་འཇུ་སྟོ་བས་རྒྱུང་། །སྟེག་པའམ་འོག་རླུང་ཐོན་ན་བདེ་སྟུང་བྱེད། །

3.3 При лунг селезёнки — тело отёчно, вздутие, урчание, сила пищеварения мала, если выпустить отрыжку или газы, возникает чувство облегчения.

མཆེར་པའི་བད་ཀན་མཆུ་ལ་བད་ཀན་ཆགས། །བྲང་དང་དགོང་དུས་སྟོ་ལ་གཡོན་ངོས་གཟེར། །

3.4 При бекен селезёнки — на губах появляется слизистый налёт, от холода и в вечернее время вздутие, сильные боли в левом боку.

རླུགས་པ་སྟོ་འཁྲོག་བྱེ་ས་མི་ཐུབ་འཆོར། །

3.5 При лугпа (*rlugs pa*) [селезёнки] — вздутие, урчание, кал выходит произвольно.

བཙུག་ཐབས་མཆེར་ཚད་ལི་ཤི་ཀ་ཀོ་ལ། ལུག་སྒྲེལ་གུར་ཀུམ་དྲིག་ཏ་གསེར་མེ་དྲོག་ སྒྲིེ་དྲིས་ཀ་ར་སྦྱར་བའི་ཕྱེ་མ་བཏང་། ཀླ་  
ཀོ་ལ་དང་གུར་ཀུམ་ཨ་རུ་ར། ཀླ་ར་སྦྱར་བཏང་མཆེར་པའི་རྩ་ལ་གཏར། །

4.1 Методы лечения. При жаре селезёнки дают порошок из *li shi, ka ko la, sug smel, gur kum, tig ta, gser gyi me tog, sle tres* с сахаром или состав из *ka ko la, gur kum, a ru ra* с сахаром, делают кровопускание из сосудов, [связанных] с селезёнкой.

ལུག་སྒྲེལ་ནད་ལ་མ་རྩུ་བི་བི་ལིང་། ལུག་སྒྲེལ་བྱ་དག་དོང་ག་ན་ལེ་ཤམ། ལ་རུ་ཚྭ་དང་ཤིང་ཚྭ་མ་ཚྭ་དང་། ལུ་རམ་སྦྱར་  
བཏང་དར་གདོང་མཆེར་རྩ་གཏར། །

4.2 При болезни трагбё (*khrag sbos*) — разбухании от крови — дают состав из *ma nu, pi pi ling, sug smel, shu dag, dong gra, na le sham, kha ru tshwa, shing tsha, rgyam tshwa* с бурам. Делают кровопускание из сосудов на передней поверхности голени, [связанных с] селезёнкой.

མཆེར་པའི་རྩུང་དང་བད་ཀན་གཉིས་ཀ་ལ། ཤིང་ཀུན་ལ་རུ་ཚྭ་ཡི་བསྐྱས་ལུ་བཏང་། ད་ལེས་ལུག་སྒྲེལ་ཤིང་ཚྭ་ལ་རུ་ཚྭ་ བྲི་ར་  
ཚྭ་བ་གསུམ་དང་ལུ་རམ་སྦྱར། མཆེར་པའི་སྤྲིང་དང་བསུ་གཅིག་ལ་གསུམ་བསྐྱེག།

4.3 В обоих случаях при лунг и бекен селезёнки дают сгущённый отвар *shing kun* и *kha ru tshwa*; готовят состав из *da lis, sug smel, shing tsha, kha ru tshwa, zi ra, tsha ba gsum* (три жгучих) с бурам. Прижигают точку над селезёнкой и трехустную точку одиннадцатого позвонка.

རྩུགས་པའི་ནད་ལ་ཨ་ཤོ་གརྩྭ་དང་། རྩུམ་ཚྭ་ལ་རུ་ཚྭ་ཡི་ཕྱེ་མ་བཏང་། །

4.4 При болезни лугпа (*rlugs pa*) [селезёнки] назначают порошок из *a sho gandha, rgyam tshwa, kha ru tshwa*.

བསྐྱེག་པ་གོང་བཞིན་མཛོ་དང་རྩྭ་ཤ་བྱིན། དབང་པོ་ལག་པ་གེ་སར་རྩམ་པ་གསུམ། ལུ་རམ་སྦྱར་བས་མཆེར་པའི་ནད་ཀུན་  
སེལ། ཁྲིས་གསུངས་སོ། །

4.5 [Для пресечения последствий проводят] прижигание как [описано] выше, дают мясо хайныка и телятину (*rtol sha*). Состав из *dbang po lag pa, ge sar rnam pa gsum* (три вида *ge sar*) в смеси с бурам устраняет все болезни селезёнки». Так сказано.

བདུན་ཚེ་སྟོང་པོ་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་གསང་བ་མན་ངག་གི་རྒྱུད་ལས་མཆེར་ནད་གསོ་བའི་ལེའུ་སྟེ་སོ་བདུན་པའོ།།

Это тридцать седьмая глава «Лечение болезней селезёнки» из «Сущности амриты — восьмичленной тантры тайных наставлений».

перевод с тибетского на русский: Анастасия Теплякова